

13. Gram Slattery and Michelle Nichols. Trump blasts UN, not helping US-led peace efforts; backs it 100 %. Reuters. 23.09.2025. URL: https://www.reuters.com/world/trump-blasts-un-not-helping-us-led-peace-efforts-backs-it-100-2025-09-23/?utm_source=chatgpt.com
14. At UN, President Trump champions sovereignty, rejects globalism. *White House*. 23.09.2025. URL: <https://www.whitehouse.gov/articles/2025/09/at-un-president-trump-champions-sovereignty-rejects-globalism>
15. United Nations General Assembly: Donald Trump speech. *ABC News*. 24.09.2025. URL: <https://www.abc.net.au/news/2025-09-24/united-nations-general-assembly-donald-trump-speech/105809190>
16. Pete Hegseth tells top generals: prepare for war. *Newsweek*. 02.10.2025. URL: <https://www.newsweek.com/pete-hegseth-tells-top-generals-prepare-for-war-10818763>

УДК 327(477+569.4):327(1-773)

ДЕРЖАВИ ГЛОБАЛЬНОГО ПІВДНЯ У ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНІЙ СТРАТЕГІЇ УКРАЇНИ: ПРИКЛАД ІЗРАЇЛЮ

О. О. Самохвал

Анотація. У статті розглядається зовнішньополітична стратегія України в умовах війни з російською федерацією та особливості її взаємодії з державами Глобального Півдня на прикладі Ізраїлю. Автор аналізує тенденції голосувань у Генеральній Асамблеї ООН, які свідчать про відсутність міжнародного консенсусу щодо підтримки України, а також визначає місце Ізраїлю серед партнерів України у безпековій сфері. Підкреслюється схожість викликів, із якими стикаються Україна та Ізраїль, зокрема постійний зовнішній тиск і загроза з боку авторитарних режимів. Обидві держави активно застосовують стратегії жорсткої сили для збереження свого суверенітету та національної безпеки. У роботі наведено приклади військово-технічної співпраці між країнами та дипломатичної взаємодії на рівні міжнародних організацій. Зроблено висновок про перспективність розвитку партнерства України та Ізраїлю на основі спільних цінностей демократії, безпеки та верховенства міжнародного права.

Ключові слова: Україна, Ізраїль, зовнішня політика, Глобальний Південь, війна, дипломатія, міжнародне право, безпека.

Вступ. Де-факто Україна знаходиться у стані війни із російською федерацією з моменту анексії останньою Криму у 2014 році. Тим не менш, станом на сьогодні, повномасштабне російське вторгнення актуалізувало необхідність мобілізації не лише внутрішніх ресурсів, а й зовнішніх, у тому числі із залученням інших держав до процесу ведення війни та питань її закінчення через те, що розпочата росією війна має глобальний характер та впливає не лише на розстановку сил на політичній карті світу, а й на існуючий міжнародний порядок. Для боротьби із агресором українською дипломатією було створено коаліцію із держав, яка сьогодні, переважно, складається із представників Європи та Північної Америки, а також окремих держав Азії, які можна зарахувати до складу так званої «ліберально-демократичної спільноти».

Голосування за резолюції під час засідань ГА ООН, що стосуються війни показують відсутність міжнародного консенсусу щодо питань підтримки України. Така резолюція ГА «Принципи Статуту ООН, що лежать в основі всеосяжного, справедливого та тривалого миру в Україні», де йшлося про вивід російських військ із України, не була підтримана 39 державами світу, де 7 – проголосували проти, а 32 – утрималися. А вже через 9 місяців резолюція «Забезпечення засобів правового захисту та репарацій у зв'язку з агресією проти України» зібрала 74 голоси «утрималися» та 13 «проти».

Тенденція збереглася в 2024 році: резолюцію «Безпека та захищеність ядерних об'єктів України, включаючи Запорізьку АЕС», що вимагає повернення під контроль ядерних об'єктів, не була підтримана 60 країнами, рішення – утрималися, а 9 країн висловилися проти. Індія всі 3 резолюції Генеральної Асамблеї ООН утримувалася від голосування. Нарендра Моді, прем'єр-міністр Індії, зазначив, що його країна має тримати війну в Україні «на відстані» [1]. Одним із лідерів щодо збільшення торговельних потоків стала саме Індія [11]. Або, наприклад, Аргентина, яка хоч і приєдналася до групи Рамштайн, але висловила своє небажання втручатися у хід війни через загрози росії, за даними ресурсу Infobae [12].

Саміт БРІКС, у якому зараз головує росія, був проведений 22 жовтня 2024 року в російському місті казань й охоплював понад 20 очільників держав, серед них був і генеральний

секретар ООН Антоніу Гутерреш. Це дозволяє росії наблизитися до створення іміджу, за якого країна не є ізольованою через свою агресію, а навпаки зосереджує навколо себе увагу міжнародної спільноти.

Північна Корея станом на сьогодні є учасницею війни проти України. Сергій Кислиця, постійний представник України в ООН, зазначив, що військовий контингент КНДР налічує 11 тисяч військовослужбовців, але «може бути швидко збільшений до 100 тисяч солдатів» [2]. Будь-яка військова співпраця із КНДР є порушенням санкцій Ради Безпеки ООН «про зброю» та «про не розповсюдження», за які свого часу в 2016 році одностайно голосували росія, КНР та США [13].

Сьогодні можна провести уявну лінію, де Україна навколо себе об'єднала країни демократичного устрою, а росія – авторитарного, або принаймні не прозахідного характеру. До прикладу кількість новин на офіційному сайті МЗС України, що пов'язані з колективним заходом, у період з 16 жовтня по 16 листопада 2024 року сягає близько 60 публікацій, коли про глобальний південь – близько 33 [3].

Усі держави, що були описані вище, на сьогодні концептуалізувалися у поняття «Глобального півдня». У своїх наукових працях дослідники Андреа Холлінгтон, Олівер Таппе, Тійо Сальверда і Тобіас Шварц, Анн Дак та Альваро Мендес акцентують увагу на багатовекторності концепцій зовнішньої політики цих держав, розрізненості політичних режимів, гетерогенності безпекового ландшафту в регіонах, а також акценті на їх економічному розвитку, який детермінує політичні процеси.

Ізраїль, як предмет дослідження, обраний через певну схожість із Україною в питаннях відстоювання власного суверенітету, територіальної цілісності та забезпечення безпеки.

Мета роботи – дослідити зовнішню політичну стратегію України на предмет оптимізації відносин із державами глобального півдня на прикладі Ізраїлю.

Методологічно дослідження базується на системному підході, методах індукції та дедукції, а також контент-аналізі.

Основна частина. Історія новітнього арабо-ізраїльського конфлікту сягає 1947 року. 29 листопада 1947 року Генеральна асамблея Організації Об'єднаних Націй ухвалила Резолюцію № 181, яка припинила британський мандат над Палестиною та розділила її на дві частини з утворенням єврейської й арабської держав [14].

Арабо-ізраїльський конфлікт є системоутворюючим фактором у регіоні, як війна в Україні. До того ж позиції сторін цього конфлікту трактуються різними партнерами по-різному. «Ми згодні з тим, що регіональний мир включає мир для Ізраїлю, але це може відбутися лише через мир для палестинців через палестинську державу», – сказав Міністр закордонних справ Саудівської Аравії принц Фейсал бін Фархан на панелі Всесвітнього економічного форуму в Давосі [17]. Актори, що втягнуті у конфлікти України та Ізраїлю, розуміють важливість впровадження стабільного миру, однак думки про інструменти досягнення таких цілей не мають однорідності. «Концепція «мир через силу» відображає те, що країни «Групи семи» відстоюють від початку російської агресії. Мета G7 – щоб Україна мала умови для можливості формувати майбутній переговорний процес» – посол Італії Карло Формоза про позицію країн G7 [12].

Ставлення американців до війн не має чіткого пояснення, як саме мають закінчуватися ці конфлікти: опитування The Harvard CAPS / Harris Poll визначило, що 46 % американців бачать перемогу України у майбутньому, коли 54 % вважають за необхідне почати переговори з росією. Також опитування показало, що 31 % американців підтримує думку, щоб Ізраїль зупинив свої військові дії та вторгнення у Ліван, аби не спровокувати регіональної війни, а 38 % – бажають продовження [18]. Виборці та суспільна думка будуть змушувати змінюватися політичні курси країн. «Фінансування допомоги Україні у війні з російськими окупантами підтримували у Конгресі не лише демократи, а й республіканці. Водночас допомога Україні ґрунтується на глобальних зусиллях, її підтримують понад 50 країн. Я сподіваюся, що США також продовжать зусилля, які ми зробили», – сказав Ентоні Блінкен на пресконференції, державний секретар США [19].

Тобто простежується певна схожість Ізраїлю та України в питаннях досягнення інтересів. Також обидва актори вдаються до жорсткої сили. За даними дослідження Globalfirepower,

Ізраїль та Україна посідають 17 та 18 місце у світовому топі військової сили. Витрати на військовий бюджет визначили 19 місце у світі Ізраїлю та 12 місце Україні. Максимально можливий людський мобілізаційний ресурс обох країн знаходиться в межах 40–50 % усього населення [21]. Держави знаходяться у схожих умовах постійного поліпшення своєї обороноздатності заради власного виживання.

Кількість новинних повідомлень на офіційному сайті МЗС Ізраїлю, що стосуються безпечного середовища країни, у період з 16 серпня по 16 листопада 2024 року сягає приблизно 28 – це 80 % усіх публікацій [22]. Кількість повідомлень подібного змісту від МЗС України у період 16 жовтня по 16 листопада 2024 року налічує приблизно 84 – це 80 % усіх новин [3]. Дослідження Freedom house 2023 визначає ключовими факторами, що впливали на оцінювання якості демократії у цих країнах, неправомірний та антигуманний вплив зовнішньої сили, що призвів до появи жертв та відповідних дій уряду, а також законопроекти, що не були підтримані суспільством, викликали критику, а також відстрочення болісних для суспільства рішень на довші терміни (закон про обмеження блокування дій уряду ізраїльським судом та відтерміновані президентські вибори в Україні) [23].

На початку 2023 року ізраїльська влада вперше заявила про готовність розглянути передачу озброєння Україні. Окрім гуманітарної допомоги, Ізраїль припускає надання новітньої системи ППО «Залізний купол». Ізраїль заявив, що «працює над тим, щоб забезпечити Україну системами раннього попередження». Про це посол Ізраїлю в ООН Гілад Ердан повідомив із трибуни ООН [9]. Цей крок відбувається в контексті постійних застережень та пересторог, що росія буде спровокована такими діями завдавати більшої шкоди Ізраїлю.

Обидві держави мають постійний тиск зі сторони авторитарних режимів, чий інтереси та вкорінена ідентичність заважають мирному співіснуванню країн. Покровительство та фінансова підтримка стали можливістю для збереження власного суверенітету. Ізраїль та Україна мають майже однаковий зовнішній борг. За ресурсом Globalfirepower він становить 135 млрд та 120 млрд доларів США відповідно [21]. За останній рік США надіслало допомоги Ізраїлю на суму 17,9 млрд доларів, коли відповідна допомога Україні за 2023 рік – 24 млрд доларів [24].

Співпраця України та Ізраїлю має свій розвиток. За період з 17 травня по 17 жовтня на офіційному сайті МЗС України було опубліковано 7 новин, що пов'язані з дружньою комунікацією з Ізраїлем. МЗС України опублікував 4 коментарі з приводу засуджень дій Ірану проти Ізраїлю і 3 комунікації на високих рівнях за останні 6 місяців [3]. Відповідно до інформації офіційного сайту Посольства України в державі Ізраїль нормативно-правова база відносин двох країн викладена у 74 документах. За даними посольства, у 2023 році Ізраїль посів 24 місце серед країн світу за обсягами українського експорту та 31 місце за обсягами товарообігу. Ізраїль займає 3 місце серед країн Близькосхідного регіону за обсягами товарообігу (після Туреччини та Саудівської Аравії). З 1 січня 2021 року починала діяти Угода про зону вільної торгівлі з Ізраїлем [7].

У військовій сфері Україна та Ізраїль досягли спільних результатів. Показовою для дослідження є купівля Ізраїлем в Україні мобільної станції радіотехнічної розвідки «Кольчуга-М», що застосовувалася під час конфронтації з Іраном у 2018 році [8]. Вже у 2023 році Україна пропонувала Ізраїлю допомогу в боротьбі з іранськими дронами. Посол України попереджав про необхідність спільної протидії іранським технологіям [9].

Новинний арабомовний сайт Political Keys написав про таємний візит делегації ізраїльських військових офіцерів, які спеціалізуються на протиповітряній обороні. Делегація має намір вивчити українські методи боротьби з російськими безпілотниками-камікадзе на фронті [10]. Окрім цього Ізраїль пропонував себе в якості посередника у війні України та росії. Ізраїль уже передав Україні систему раннього оповіщення про повітряні атаки, яку раніше обіцяв.

Висновки. Ситуація в Україні та Ізраїлі є схожою в контекстах, із якими стикаються обидві держави. Зазначені країни відчувають значний зовнішній тиск, вплив авторитарних режимів і активно використовують жорстку силу для збереження свого суверенітету. В основі цього партнерства є відданість свободі, демократії, та правам людини.

Як наслідок, Україна та Ізраїль мають говорити про системну співпрацю для того, щоб мати узгоджені позиції щодо актуальних питань порядку денного. Ключовою точкою розвит-

ку відносин обох держав може стати узгодженість позицій щодо питання відстоювання норм міжнародного права, у першу чергу через співпрацю із США, а також просування ініціатив, які пов'язані із боротьбою із авторитарними режимами та роззброєнням у світі на рівні ООН.

Abstract. The article examines Ukraine's foreign policy strategy amid the war with the Russian Federation and explores its interaction with the states of the Global South using the case of Israel. The author analyzes voting trends in the UN General Assembly, which demonstrate the lack of international consensus regarding support for Ukraine, and identifies Israel's place among Ukraine's partners in the security sphere. The study highlights the similarities between the challenges faced by Ukraine and Israel, particularly constant external pressure and threats from authoritarian regimes. Both states actively employ strategies of hard power to preserve their sovereignty and national security. The paper provides examples of military-technical cooperation between the two countries and their diplomatic interaction within international organizations. The author concludes that the partnership between Ukraine and Israel has strong potential for development based on shared values of democracy, security, and the rule of international law.

Keywords: Ukraine, Israel, foreign policy, Global South, war, diplomacy, international law, security.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Музиченко О. Індія не є нейтральною: Моді відверто розкрив свою позицію у війні РФ проти України. *ТСН*. 2024. URL: <https://tsn.ua/politika/indiya-ne-ye-neytralnoyu-modi-vidverto-rozkriv-svoyu-poziciyu-u-viyni-rf-proti-ukrayini-2646309.html>
2. Кислиця: КНДР вже передала Росії понад 20 тисяч контейнерів зі зброєю, зокрема 100 балістичних ракет. *Укрінформ*. 2024. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3931970-kislitsa-kndr-vze-peredala-rosii-ponad-20-tisac-kontejneriv-zi-zbroeu-zokrema-100-balisticnih-raket.html>
3. Новини. *Міністерство закордонних справ України: офіційний сайт*. URL: <https://mfa.gov.ua/timeline?&type=posts>
4. Катар виходить з перемовин між Ізраїлем і ХАМАС. Чому цього разу йому не вдалося бути посередником? *BBC News*. 2024. URL: <https://www.bbc.com/russian/articles/ckgvjdzp3jo>
5. Ульяновко В. Катар погрожує створити глобальний дефіцит газу в рамках підтримки Палестини. *ГЛАВКОМ*. 2023. URL: <https://glavcom.ua/world/world-politics/katar-pohrozhuje-stvoriti-hlobalnij-defisit-hazu-v-ramkakh-pidtrimki-palestini-962241.html>
6. Карло Формоза, Посол Італії в Україні. G7 відстоює концепцію «Мир через силу» від початку агресії. *Укрінформ*. 2024. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/3932853-karlo-formoza-posol-italii-v-ukraini.html>
7. Договірні-правова база між Україною та Ізраїлем. *Посольство України в Державі Ізраїль: офіційний сайт*. URL: <https://israel.mfa.gov.ua/spivrobotnictvo/428-dogovirno-pravova-baza-mizh-ukrajinoju-ta-izrajilem>
8. Ізраїль придбав українську Кольчугу-М. *Економічна правда*. 2018. URL: <https://pravda.com.ua/news/2018/12/31/644004/>
9. Україна пропонувала Ізраїлю допомогу в боротьбі з іранськими дронами, але він відмовився. *Mind*. 2024. URL: <https://mind.ua/news/20280169-ukrayina-proponovala-izrayilyu-dopomogu-v-borotbi-z-iranskimi-dronami-ale-vidmovivysya-zmi>
10. Ізраїль посилює військову співпрацю з Україною на тлі спільних загроз. *Мілітарний*. 2024. URL: <https://mil.in.ua/uk/blogs/izrayil-posylyuye-vijskovu-spivpratsya-z-ukrayinoyu-na-tli-spilnyh-zagroz/>
11. Gamio L., Swanson A. How Russia Pays for War. *The New York Times*. 2022. URL: <https://www.nytimes.com/interactive/2022/10/30/business/economy/russia-trade-ukraine-war.html>
12. Argentina ofrece «apoyo humanitario», pero no militar, a Ucrania en la guerra con Rusia. *Infobae*. 2022. URL: <https://www.infobae.com/america/agencias/2024/06/19/argentina-ofrece-apoyo-humanitario-pero-no-militar-a-ucrania-en-la-guerra-con-rusia/>
13. Security Council Committee established pursuant to resolution 1718 (2006). *United Nations*. URL: <https://main.un.org/securitycouncil/en/sanctions/1718>
14. International Day of Solidarity with the Palestinian People. *United Nations*. URL: <https://www.un.org/en/observances/international-day-of-solidarity-with-the-palestinian-people/background>
15. Ravid B. UAE warns Syria's Assad not to get involved in Hamas-Israel war. *Axios*. 2023. URL: <https://www.axios.com/2023/10/09/israel-hamas-gaza-war-uae-syria-assad>
16. Turkey's Erdogan calls for Islamic alliance against Israel. *Reuters*. 2024. URL: <https://www.reuters.com/world/middle-east/turkeys-erdogan-calls-islamic-alliance-against-israel-2024-09-07/>
17. El Dahan M. Saudis could recognise Israel if Palestinian issue resolved. *Reuters*. 2024. URL: <https://www.reuters.com/world/middle-east/saudis-could-recognise-israel-if-palestinian-issue-resolved-foreign-minister-2024-01-16/>
18. Key Results – October. *Harvardharrispoll*. 2024. URL: <https://harvardharrispoll.com/key-results-october-5/>
19. Secretary Blinken holds a press availability in Italy. *U. S Department of State: official YouTube channel*. URL: <https://www.youtube.com/live/vIua57ndR0c>
20. Transatlantic Public Opinion on the War in Ukraine. *Carnegie Endowment for International Peace*. 2024. URL: <https://carnegieendowment.org/events/2024/03/transatlantic-public-opinion-on-the-war-in-ukraine?lang=en>

21. Russell B. War does not determine who is right – only who is left. Ranking. *Global Firepower*. 2024. URL: <https://www.globalfirepower.com/>
22. News. *Gov.il*. URL: <https://www.gov.il/ru/collectors/news>
23. Countries and Territories. *Freedom House*. URL: <https://freedomhouse.org/countries/freedom-world/scores>
24. Knickmeyer E. US spends a record \$17.9 billion on military aid to Israel since last Oct. 7. *Apnews.com*. 2024. URL: <https://apnews.com/article/israel-hamas-war-us-military-spending-8e6e5033f7a1334bf6e35f86e7040e14>

УДК 327.5:[37.018.4:001.89]:[316.7:81'42]

ОСВІТНІ ТА НАУКОВІ ОБМІНИ ПІД ЧАС МІЖНАРОДНИХ КРИЗ: НОВІ ФОРМАТИ МІЖКУЛЬТУРНОГО ДІАЛОГУ

С. А. Ткач, І. Г. Лебідь

Анотація. У статті розглянуто вплив освітніх та наукових обмінів під час міжнародних криз на міжкультурну взаємодію та її трансформацію. Для аналізу використано два кейси: пандемія Covid-19 та повномасштабне російське вторгнення в Україну. Використано порівняльний метод і метод кейсів з метою ілюстрації успішних прикладів наукових та освітніх обмінів; аналіз статистичних даних.

Ключові слова: міжкультурний діалог, освітні обміни, наукові обміни, міжнародна криза, пандемія COVID-19, повномасштабне російське вторгнення в Україну.

Вступ. У сучасному суспільстві потік інформації стає транснаціональним явищем. Відбувається формування єдиного простору за рахунок глобалізації. Освітні та наукові обміни є інструментом поширення ідей та нових знань, зміцнення міжнародної довіри, міжкультурного діалогу та розвитку глобальної компетентності. У періоди міжнародних криз така взаємодія набуває особливої ваги, адже політичні та економічні відносини стають напруженими й істотно звужуються можливості для діалогу. Пандемія COVID-19, а потім повномасштабне вторгнення Російської Федерації в Україну продемонстрували, що умови наукових та освітніх обмінів суттєво змінилися і спричинили пошук нових каналів спілкування та форматів взаємодії.

Питання освітніх і наукових обмінів стало доволі актуальною темою в контексті міжнародних відносин, зокрема в аспекті культурної дипломатії та розвитку «м'якої сили». Роботи Дж. Найта, Г. де Віта, Ф. Хуанга, Д. Крачуна, М. Тамтіка, А. Фельдер-Штіндта, М. А. Перейри, Дж. Д'Інверно присвячені переважно проблемам інтернаціоналізації вищої освіти, впливу глобалізації, пандемії COVID-19 та геополітичних викликів на розвиток академічної мобільності. Дж. Найт і Г. де Віт аналізують історичну еволюцію та майбутнє міжнародних освітніх обмінів, розглядаючи їх як елемент культурної дипломатії [1]. Ф. Хуанг, Д. Крачун і Г. де Віт досліджують постпандемічну трансформацію системи вищої освіти та нові виклики для мобільності студентів [2]. М. Тамтік і А. Фельдер-Штіндт аналізують реакцію європейських університетів на російське вторгнення в Україну та його вплив на академічне співробітництво [3]. М. Алвеш Перейра та Дж. Д'Інверно оцінюють динаміку студентської мобільності в межах Європейського Союзу як показник ефективності інтеграційної політики ЄС [4]. Попри різноманітність підходів, поза увагою більшості досліджень залишається системний аналіз ролі освітніх і наукових обмінів у підтриманні міжкультурного діалогу саме в умовах міжнародних криз, коли освітня взаємодія виконує не лише академічну, а й гуманітарну, соціальну та дипломатичну функцію.

Мета цієї статті – розглянути освітні та наукові обміни як інструмент міжкультурного діалогу під час міжнародних криз на прикладі пандемії COVID-19 та повномасштабного вторгнення в Україну, а також порівняти їх специфічну роль у міжкультурній комунікації.

Основна частина. Політична наука сформувала ґрунтовний пласт наукових дефініцій, що описують міжнародну кризу. Зокрема цей аспект доволі глибоко аналізує Дж. М. Маккормік у статті «International Crises: a Note of Definition» (1978 р.) [5], проте загальноприйнятого визначення досі не існує. Більшість дослідників мають подібне розуміння кризи, близьке до визначення Ю. Розенталя: «ситуації, позначені високою небезпекою, станом непевності, відчуттям невідкладності» [6, с. 35]. Узагальнено міжнародну кризу можна уявити, як національ-